

Nieuwsbrief januari 2018 – stand van zaken 2016 en 2017

Beste leden van het Platform Geelbuikvuurpad en Vroedmeesterpad. De laatste nieuwsbrief van het Platform stamt alweer uit september 2015. Dat is een hele tijd geleden. Voor het opstellen van nieuwsbrieven was er in de tussenliggende periode geen budget beschikbaar. Het verheugt ons om jullie te kunnen mededelen dat we door een projectsubsidie van de Provincie Limburg in 2017 en 2018 aan de stichting IKL weer Platformavonden kunnen organiseren en nieuwsbrieven kunnen uitbrengen. De eerste nieuwsbrief ligt thans voor u. Hierin worden de resultaten van de monitoring aan geelbuikvuurpad en vroedmeesterpad van de seizoenen 2016 en 2017 besproken. In de volgende nieuwsbrief gaan we dieper in op de ontwikkelingen in de nieuwe herintroductiegebieden. De gegevens zijn door RAVON, Natuurbalans en door de leden van het Platform verzameld. De Nieuwsbrief is bedoeld voor leden van het Platform Geelbuikvuurpad en Vroedmeesterpad, terreinbeheerders & -eigenaren en geïnteresseerden.

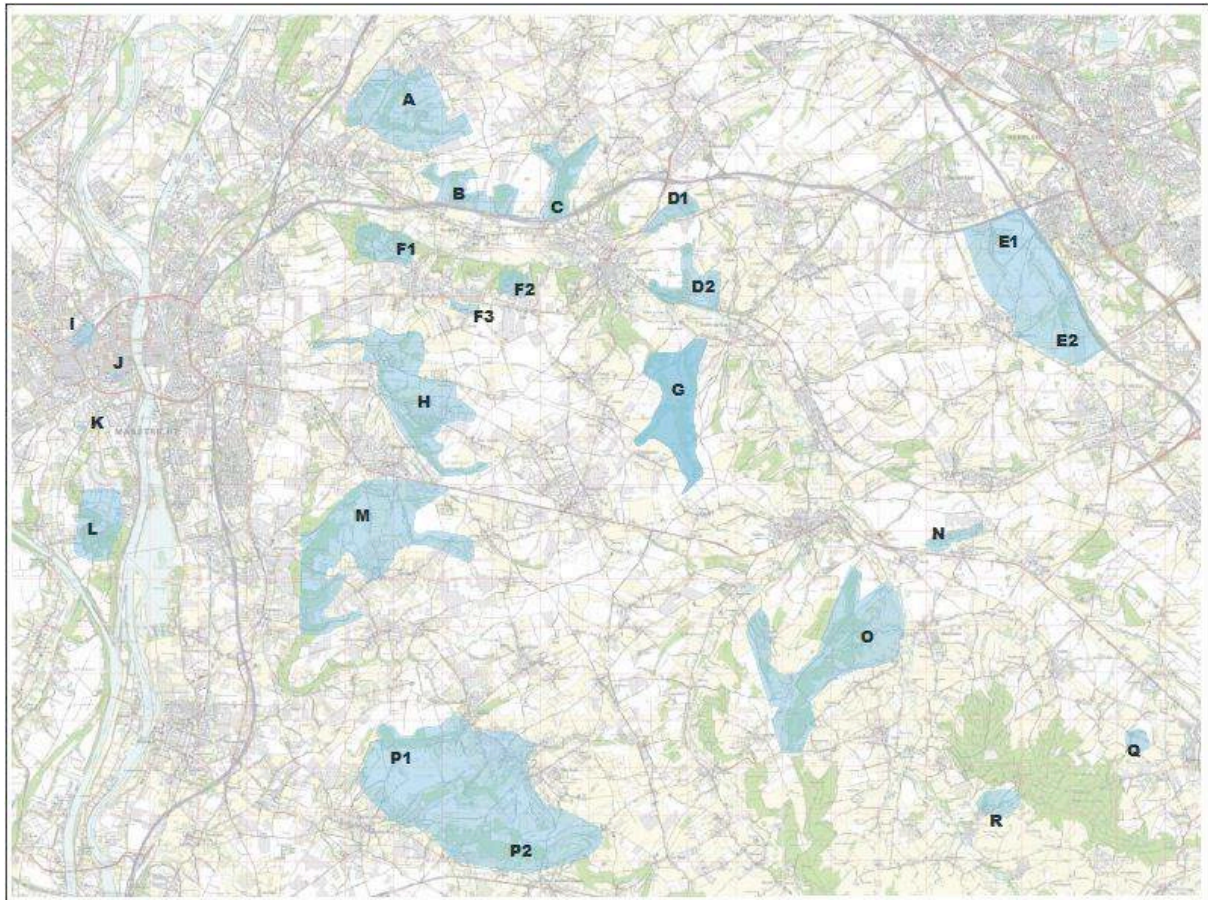
VROEDMEESTERPAD

De vroedmeesterpad werd sinds 2001 tot en met 2015 integraal geteld in al zijn natuurlijke leefgebieden. Vanaf 2016 worden de leefgebieden om het jaar gemonitord. Figuur 1 geeft een overzicht van alle leefgebieden van de vroedmeesterpad in Limburg anno 2017. Tot 2015 ging het om elf leefgebieden: Hoge Fronten, Geuldalhelling Noord, Valkenburg, Ubachsberg, Geuldalhelling Zuid, Bemelen, Cadier en Keer, Gerendal, Eckelrade, Mheer, Kruisbosch en Holset. Maar de soort komt inmiddels ook in enkele leefgebieden aan de westzijde van de Maas voor. Dit zijn de leefgebieden ENCI-Groeve, Natuurtuinen Jekerdal en omgeving Natuurmuseum Maastricht (Bosquetplein). Hetzelfde geldt voor het leefgebied Wahlwiller. Tot nu toe zijn deze leefgebieden buiten beschouwing gebleven omdat het ongecontroleerde uitzettingen betreft. In de toekomst wordt hier ook, op wat extensievere wijze, aandacht aan besteed. Omdat we als coördinatoren van het Platform beslist geen voorstander zijn van illegale uitzettingen, is aan deze gebieden tot nu toe weinig aandacht besteed. Aan het negeren van deze populaties, die al vele jaren voortbestaan, kleven echter ook bezwaren. We hopen echter van harte dat leden van het Platform onze mening delen en hier afwijzend tegenover staan en zich niet zelf hieraan schuldig maken.

Vanuit het NEM Meetprogramma Amfibieën wordt voor de jaarlijkse trendanalyse geschept naar larven van de vroedmeesterpad. Binnen zijn natuurlijk leefgebied worden alle wateren systematisch met schepnet bevestigd op de aanwezigheid van larven door herpetologen. Wateren waar vijf seizoenen op rij geen waarnemingen zijn gedaan worden overgeslagen, tenzij uit de buurt bekend is dat de soort er roept. Ook wanneer een water hersteld of opgeschoond is en hierdoor weer potenties heeft om door de soort gebruikt te worden als voortplantingswater, worden ze in de monitoring meegenomen. Vanwege budgettaire redenen is het niet mogelijk alle leefgebieden jaarlijks te volgen, maar grosso modo worden leefgebieden om het jaar gemonitord. Hieronder gaan we in op de resultaten van 2016 en 2017.

Naast deze monitoring, roepen we leden van het Platform op te luisteren naar roepende vroedmeesterpadden. Deze observaties geven een indicatie hoe het met de lokale populatie gaat. En actuele roepwaarnemingen kunnen helpen bij het vinden van tot nog toe onbekende voortplantingswateren. Het is van groot belang zelf deze roepgegevens door te geven via een van de vele invoermogelijkheden die er zijn (online

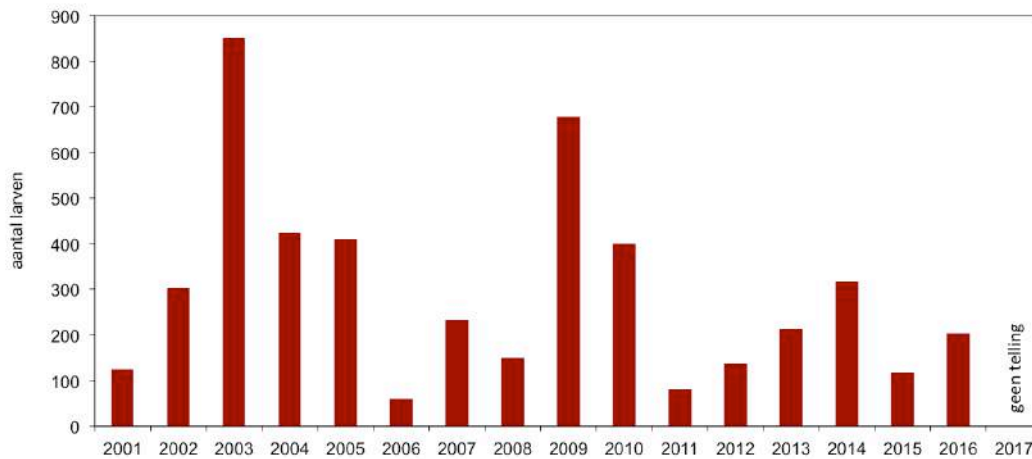
of met apps) zoals Telmee.nl, Waarneming.nl of het “Platform-portaal” die door RAVON voor het Platform is ontworpen en gepresenteerd op 5 juli 2017.

Figuur 1. Begrenzing van de leefgebieden van de vroedmeesterpad (21) op basis van het voorkomen van de soort in de periode 2001-2017. **A** Waterval, **B** Kloosterbosch, **C** Ravensbosch, **D1** Emmaberg, **D2** Schaelsberg, **E1** Ubachsberg Noord (Kunderberg), **E2** Ubachsberg Zuid (Putberg), **F1** Geuldalhelling Zuid, **F2** Meertensgroeve, **F3** Groeve Blom, **G** Gerendal, **H** Bemelen-Cadier en Keer, **I** Hoge fronten, **J** Omgeving Natuurmuseum Maastricht, **K** Natuurtuinen Jekerdal, **L** ENCI-groeve, **M** Eckelrade, **N** Wahlwiller, **O** Kruisbos, **P1** Mheer, **P2** Noorbeek, **Q** Holset, **R** Cottessen. In het leefgebied **Waterval** is de vroedmeesterpad uitgestorven. Bij de **blauw** gemarkeerde namen van de leefgebieden gaat het om ongecontroleerde uitzettingen van de soort.

HOGЕ FRONTEN

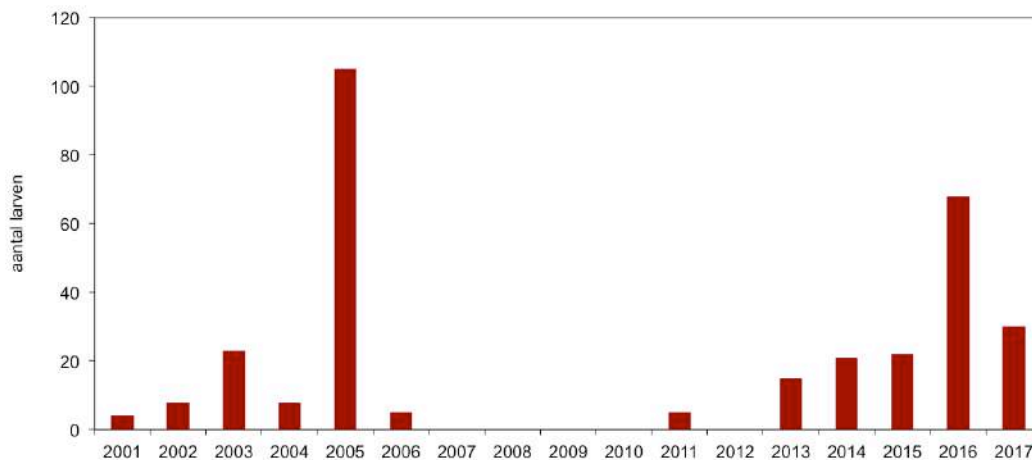
De Hoge Fronten is een relatief klein leefgebied met een achttal poeltjes. De watertjes zijn afhankelijk van regenval en zijn gevoelig voor uitdroging. Het aantal gevangen larven is vaak een weerspiegeling of het een droge (na)zomer is, of juist een nat seizoen. De populatie vroedmeesterpadden lijkt op het oog een stabiel voorkomen te hebben. In 2016 zijn er 204 larven gevangen in zeven wateren (zie grafiek hieronder). In het jaar 2017 is er niet gemonitord. Wel is gezien dat de poel in het noordoosten overgroeid is met braam en kruiden. Voor de vroedmeesterpad zou het positief zijn de vegetatie rond de poel weg te maaien en de braamopslag in zijn geheel te verwijderen. Wensen blijven er altijd bestaan, zoals een extra poeltje aanleggen nabij deze poel, of bij het gebouw de kazematten.

GEULDALHELLING NOORD

De vroedmeesterpad komt hier tegenwoordig alleen nog voor in twee à drie wateren. Deze liggen in het centrale deel van het oorspronkelijke grotere leefgebied (Kloosterbosch). Twee betonpoelen en een weilandpoel worden gebruikt om larven in af te zetten. In 2017 zijn in twee naast elkaar gelegen betonpoelen larven gevonden. De tweede betonpoel is in 2016 gerealiseerd en had dit jaar voor het eerst larven. In de weilandpoel zijn in 2017 geen larven gevonden, terwijl in 2016 hier drie larven zijn gevangen. Mogelijk zijn die gemist tijdens de monitoring. Het ontbreken van voldoende geschikt landhabitat kan op deze locatie ook een rol spelen.

Het streven blijft dat de soort zich zal uitbreiden. Het opschonen van een poel in een nabijgelegen wateropvangbekken lijkt kansrijk en kan mogelijk als schakel werken tussen de twee betonpoelen en de weilandpoel. Het gaat in dit water vooral om het verwijderen van de vegetatie (dichtgegroeid met lisdodde). Op de langere termijn is poelenaanleg naar het westen bij het Houthemmer Veld kansrijk en naar het oosten bij het Ravensbosch wenselijk. De soort terugkrijgen in noordelijke richting naar gebied Waterval waar de soort is uitgestorven, lijkt op korte termijn niet haalbaar. In tussenliggend gebied wordt intensief landbouw bedreven en diverse drukke wegen doorkruisen het gebied.

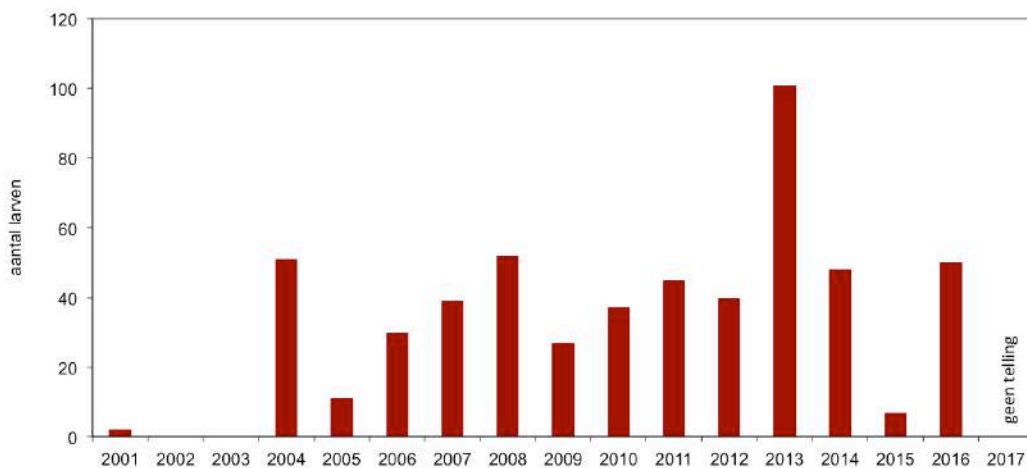

Betonpoel op de noordelijke Geuldahelling en zijn trotse eigenaar. Een succesvolle poel met grote aantallen vroedmeesterpad larven. De eigenaar meldt ook meer roepende dieren de laatste jaren. Dit water is mogelijk de redding voor de vroedmeesterpad in het leefgebied Geuldahelling Noord geweest.

VALKENBURG

Onderstaand figuur geeft de larvenvangsten in leefgebied Valkenburg voor de periode 2001 tot en met 2016 weer (2017 niet bemonsterd). In 2016 zijn er in dit leefgebied gelukkig 50 vroedmeesterpadlarven gevangen. Gelukkig omdat het jaar ervoor maar zeven stuks werden genoteerd. Dit leefgebied bevat twee deelpopulaties, bij Emmaberg en Schaelsberg. Bij Emmaberg is er een poel bijgekomen. Hopelijk worden in 2018 meer larven gevangen.

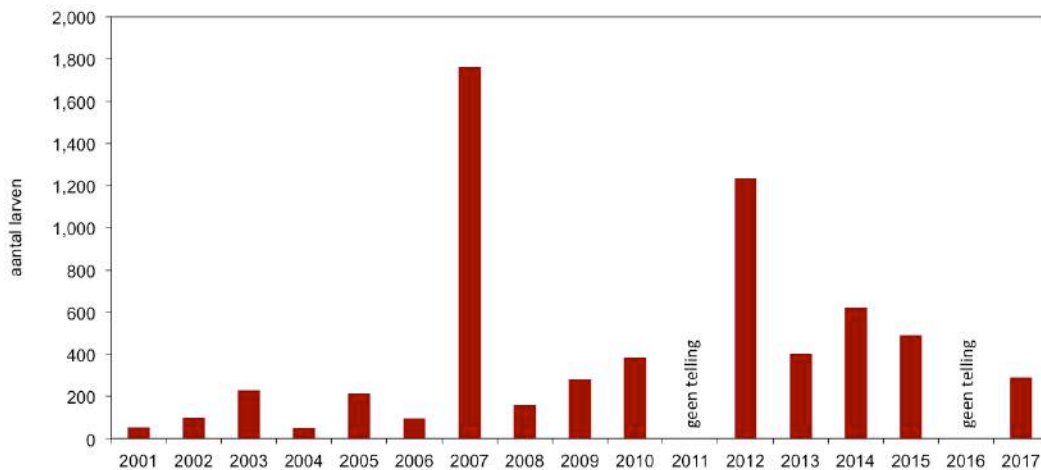

UBACHSBERG

Dit leefgebied is relatief groot en bestaat feitelijk uit een noordelijk en zuidelijk deel. De aantallen gevangen larven in het noordelijk deel (Kunderberg) zijn wat minder in vergelijking met het zuidelijk deel. Bij de Kunderberg zijn in 2017 larven vroedmeesterpad gevonden in twee wateren. De waarneming bij het meest

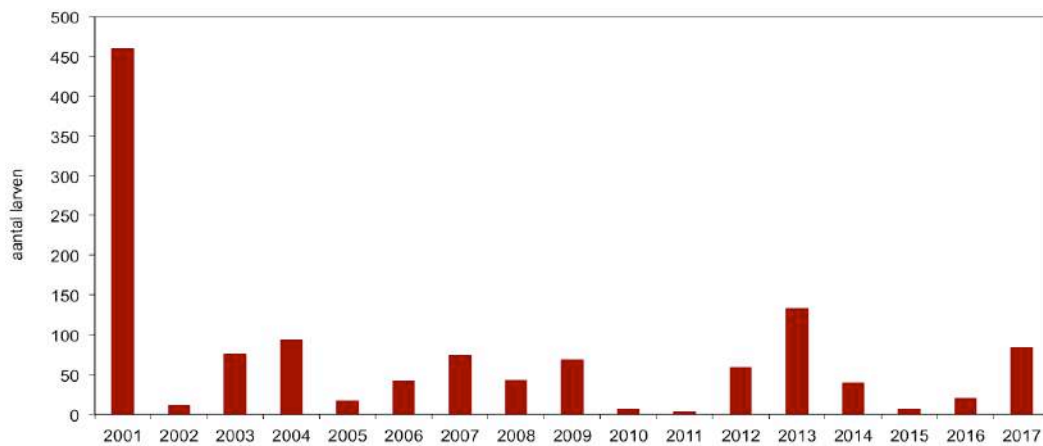
noordoostelijk gelegen water is spectaculair te noemen omdat het de eerste keer is dat er larven worden gevangen sinds 16 jaar. Bij dit water is een steilwand kaal gemaakt waardoor er meer geschikt landhabitat is ontstaan. De poel onderaan de wand heeft weinig beheer nodig. Schapen houden hier de oevervegetatie kort. De bekende voortplantingsplek bij de Kunderberg, waar voorheen altijd relatief veel larven te vinden zijn, heeft intensief beheer nodig (jaarlijks schonen). Het voor de vroedmeesterpad aangelegde stapelmuurtje is volledig overgroeid met bramen en struiken. Het is raadzaam deze houtige gewassen rigoureuus terug te zetten. Verder is het een hele mooie plek om eens te bezoeken omdat het gelegen is aan de voet van een prachtig kalkgrasland! In het zuidelijk deel van dit leefgebied (Putberg en Keverberg) gaat het goed met de soort. De poelen op de Keverberg zijn goed onderhouden en er is zelfs nog een nieuwe poel aangelegd. Tijdens de Platformbijeenkomst op 5 juli 2017 hebben we veelvuldig vroedmeesterpadden kunnen horen roepen. De Putberg heeft een bronnetje waardoor het water door het grasland loopt. In dit zompige deel zijn larven gevonden van zowel vroedmeesterpad als geelbuikvuurpad. Het is een mooi voorbeeld van een natuurlijk voortplantingswater.

Het blijft wenselijk om het noordelijk en zuidelijk deel van het leefgebied Ubachsberg met elkaar te verbinden door bijvoorbeeld de aanleg van poelen. Kansrijke locaties hiervoor zijn langs de graften ten noorden van de Daelsweg en langs de landweg parallel aan de snelweg (ten noorden van de Daelsweg). In 2017 bleken er langs deze weg al wateren aangelegd te zijn. Hier liggen dus kansen!

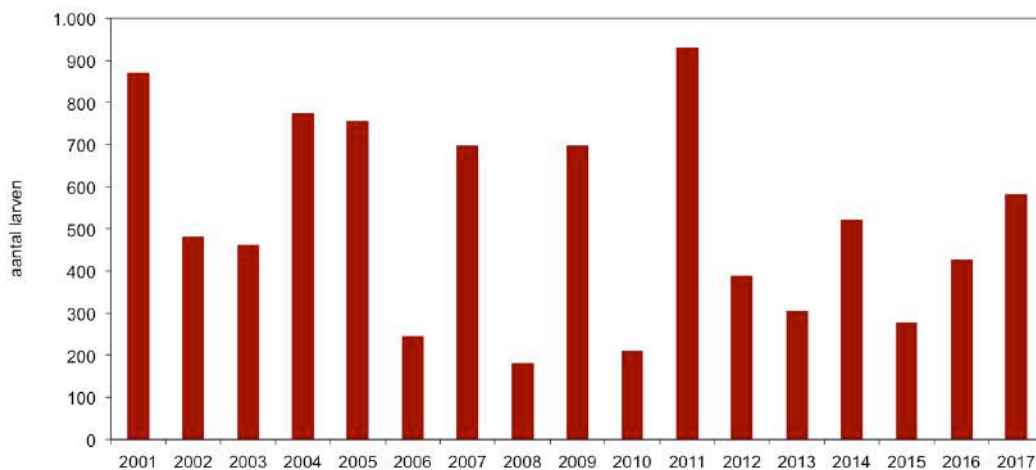
GEULDALHELLING ZUID

De laatste tijd gaat het niet erg goed met vroedmeesterpad in dit leefgebied. Het leefgebied bestaat nu feitelijk alleen uit de Curfsgroeve en de Meertensgroeve. In tussenliggend gebied is al jaren geen vroedmeesterpad meer gehoord of gezien, laat staan dat er larven zijn gevangen. Praktisch alle vangsten komen uit de Curfsgroeve. Hier lijkt het wel goed te gaan met de soort, er werden relatief veel larven gevangen in meerdere wateren. In de Meertensgroeve, ooit het bolwerk van de soort, worden nog maar enkele larven gevangen.

BEMELLEN, CADIER EN KEER

De omgeving van Belemen en Cadier en Keer is een groot leefgebied waar de vroedmeesterpad het nog altijd goed doet. In 2017 zijn er maar liefst 583 larven gevangen, verspreid over 27 wateren. In feite is het leefgebied op te delen in drie deelgebieden: Belemen, 't Rooth en de Julianagroeven. In het dorp Belemen is enkele jaren geleden een betonpoel aangelegd die jaarlijks wordt gebruikt om larven in af te zetten. De poel vormt een mooie schakel tussen 't Rooth en de Bemelerberg. Bij de Bemelerberg is een voor ons nieuw voortplantingswater gevonden. Sinds enkele jaren worden er ook vroedmeesterpadlarven gevonden in een retentiebekken ten zuidoosten van de Julianagroeven. Hierdoor is dit leefgebied vergroot en bijna verbonden met leefgebied Savelsbos/Eckelrade.

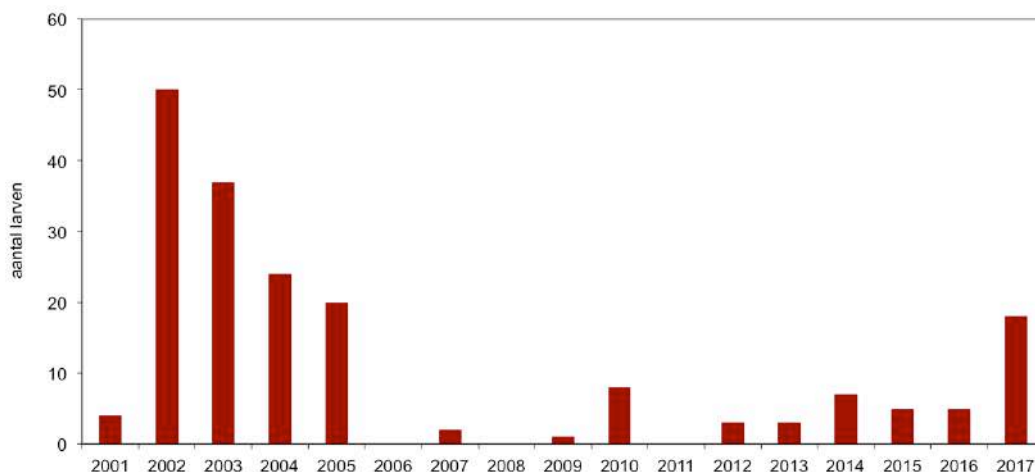

Poel in Bemelen tussen de Bemelerberg en groeve 't Rooth waar al snel vroedmeesterpadlarven in gevonden werden.

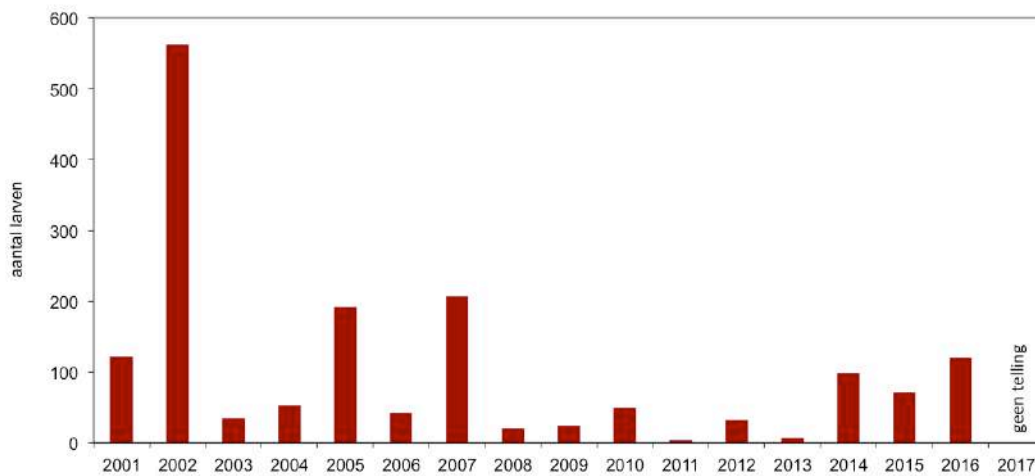
GERENDAL

In het Gerendal worden vroedmeesterpadlarven sinds 2005 in nog maar in één water gevangen. De aantallen zijn dan ook nog eens laag (1 tot 8 larven per jaar). In 2017 zijn er 18 larven in dat poeltje gevangen! De situatie blijft echter precair. Daarom zou het goed zijn dit watertje jaarlijks met grote zorg en met de hand te schonen. Opvallend is de aanwezigheid van groene kikkers, mogelijke predators voor (larven en juvenielen van) de vroedmeesterpad. Staatsbosbeheer is begonnen de oevervegetatie kort te houden om groene kikkers geen beschutting te bieden. De soort is er ook gehoord door een Platform-lid, nabij het voortplantingswater en iets zuidelijker in het Gerendal. Intensief zoeken naar larven heeft echter geen waarnemingen opgeleverd. In het zuidelijk deel van het gebied is een nieuw watertje aangelegd, dat op het oog geschikt lijkt voor de vroedmeesterpad.

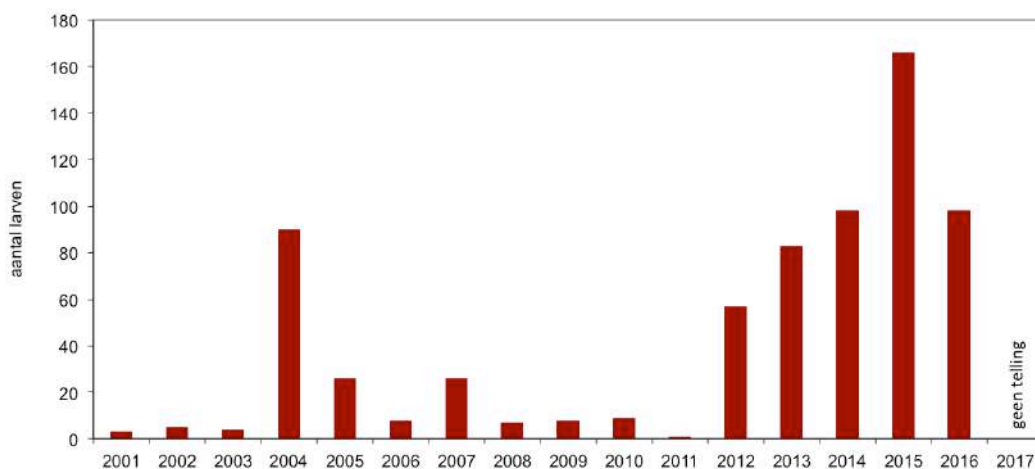
ECKELRADE

Dit leefgebied ligt ten zuiden Cadier en Keer. De vroedmeesterpad heeft (nog) niet geprofiteerd van het herintroductieproject van geelbuikvuurpad aan de westkant van dit leefgebied en de daarbij horende habitatontwikkelingen. In 2017 is hier niet gemonitord. In 2018 zal blijken of de vroedmeesterpad meelift met de maatregelen die voor de geelbuikvuurpad zijn genomen. Aan de oostzijde komt het leefgebied bijna in verbinding met de Julianagroeven (leefgebied Bemelen, Cadier en Keer). Het zou fantastisch zijn als het één leefgebied gaat worden! Maar aan de zuidoostzijde van het leefgebied raken deelgebieden juist geïsoleerd van het centrale deel. De poelen die hier tussen liggen verdienen dan ook extra aandacht om verdere isolatie te voorkomen.

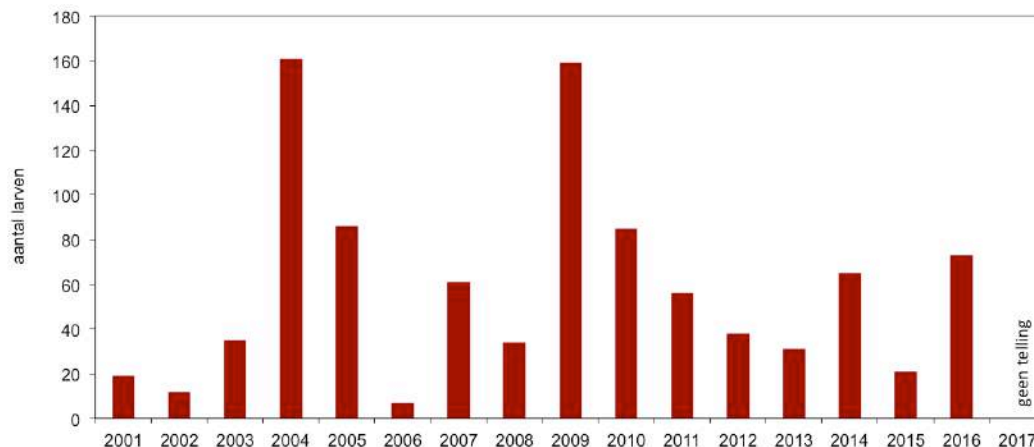
MHEER

In dit leefgebied is een wedstrijd gaande met België. De stand is nu 1-0 voor de Belgen. Vier wateren met vroedmeesterpadlarven liggen in België en drie in Nederland. In 2016 zijn er 98 larven gevangen in deze zeven poelen. Habitatherstel moet ons Nederlanders in de toekomst weer op voorsprong brengen.

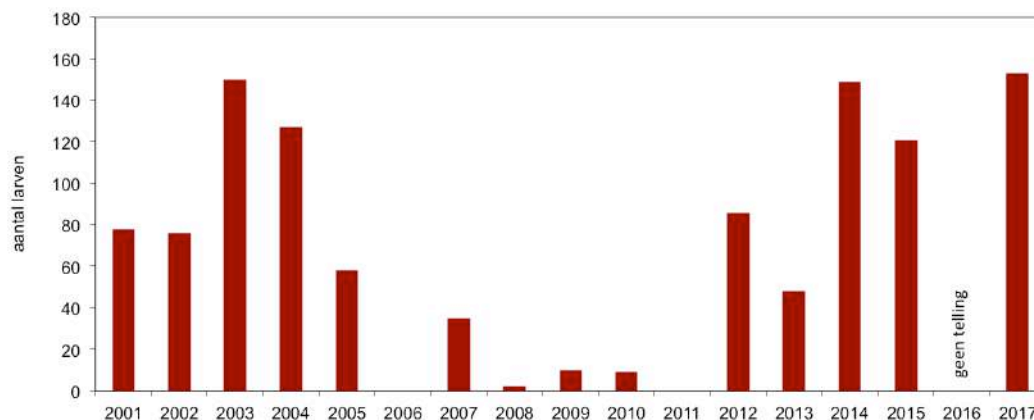
KRUISBOSCH

Het leefgebied Kruisbosch is een groot leefgebied wat inmiddels in de praktijk bestaat uit twee van elkaar gescheiden deelpopulaties: een noordelijk deel bij Overgeul en een zuidelijk deel bij Landsrade. Ertussen ligt het bosgebied Sweibergerbosch met hierin een golfbaan. Op de golfbaan werden in voorgaande jaren ook vroedmeesterpadden gevonden in een tweetal wateren. Verder verbeteren van de wateren op de golfbaan (zowel in kwaliteit als in aantal) moet zorgen voor meer verbinding tussen de beide deelgebieden.

HOLSET

Met de vroedmeesterpad in Holset gaat het goed. Er zijn extra wateren aangelegd achter café 't Klükske die inmiddels al zijn bezet met larven van de soort. Hier kan onder het genot van een drankje gekeken worden naar rondzwemmende larven in de poel. De wateren achter de kerk zijn erg goed aangepast en hebben hoge aantallen larven. In de tuin van hotel Domein Holset zitten larven in een van de twee weilandpoelen. Alleen de gemeentepoel (met informatiebordje over de vroedmeesterpad) is volledig overgroeid en moet nodig opgeschoond worden.

Het nieuw aangelegde water achter café 't Klüske, Holset.

ENCI-GROEVE

Het voorkomen van de vroedmeesterpad op de locaties aan de westzijde van de Maas is al geruime tijd bekend. Vooral de Enci groeve (figuur 1) vormt, door het relatief grote oppervlak aan kalkwanden en puinhellingen, een optimaal leefgebied voor de soort. Binnen de groeve komt een scala aan wateren in verschillende ontwikkelingsstadia voor. In 2012 is de groeve voor het eerst door de leden van het Platform bezocht en werden diverse voortplantingswateren gevonden. Omdat de groeve tot 2018 geëxploiteerd wordt ontstaan (en verdwijnen) er voortdurend nieuwe voortplantingswateren. De meeste roepactiviteit wordt gehoord op de hogere delen van de puinhellingen aan de voet van de loodrechte kalkwanden. Het aantal roepende dieren dat hier op een avond kan worden gehoord bedraagt 100 tot 150. Een tweede belangrijk terreindeel is de Oehoevallei. Concrete gegevens over (aantallen) roepende dieren zijn hier niet bekend, maar het gaat hier duidelijk om een heel grote populatie. In de Oehoevallei worden op goede avonden minstens enkele tientallen roepende vroedmeesterpadden gehoord. Ook verspreid over de rest van de groeve komen roepende dieren voor, maar hierbij gaat het om kleinere aantallen.

OMGEVING NATUURHISTORISCH MUSEUM MAASTRICHT

In de omgeving van het Natuurhistorisch Museum (figuur 1) plant de vroedmeesterpad zich al sinds de jaren '70 van de vorige eeuw in twee tuinvijvers voort. Roepende dieren worden verspreid over de hele tuin van het museum gehoord. Op diverse plekken zijn schuilplaatsen ontwikkeld in de vorm van stapelmuren en een rotstuint die is opgebouwd uit onder meer grote brokken Kunderkrijt. Het botanische beheer van de tuin sluit goed aan bij de eisen van vroedmeesterpad waardoor het landhabitat is veilig gesteld. De soort breidde zich

van hieruit gestaag uit en wordt ook in aangrenzende particuliere tuinen en in kelderroosters, putten in en rond het Bosquetplein gehoord.

NATUURTUINEN JEKERDAL

De Natuurtuinen Jekerdal (figuur 1) vormen een onderdeel van het Centrum voor Natuur en Milieu Educatie te Maastricht. Deze locatie diende vroeger als de Stadskwekerij van de gemeente Maastricht. Het gebied is in de loop der jaren omgevormd tot educatief centrum, waarbij de nadruk ligt op regionale, inheemse planten in de wilde plantenkwekerij, natuurlijk tuinieren, natuurbeheer en duurzaam bouwen. De vroedmeesterpad is hier bekend vanaf 2005, maar kwam er mogelijk ook al voor die tijd voor. Roepende dieren zijn bekend van zowel de natuurtuin als vanuit de tuin (met vijver) van een aangrenzend particulier woonhuis.

WAHLWILLER

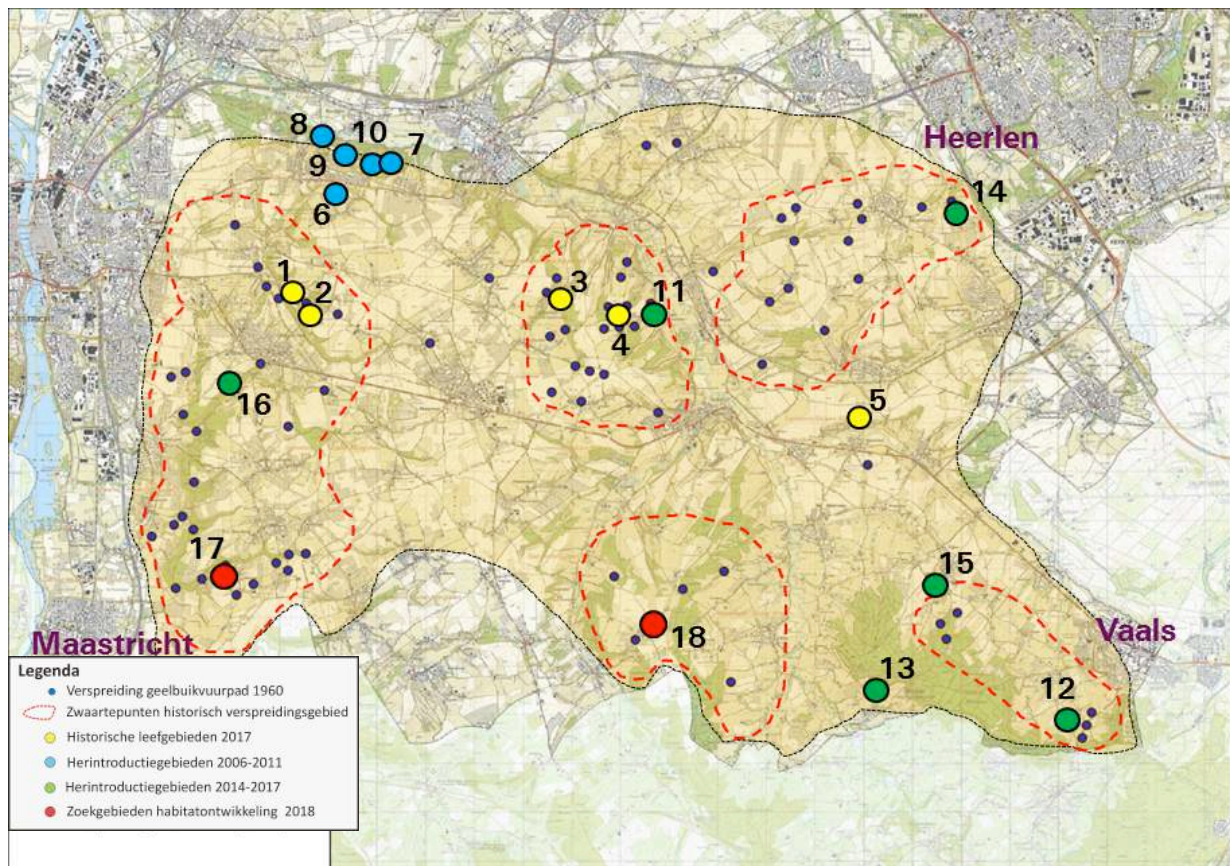
Sinds (waarschijnlijk) 2012 is vroedmeesterpad (ongecontroleerd) in dit leefgebied uitgezet en de soort blijkt zich er goed te handhaven. Omdat er zich meerdere, voor vroedmeesterpad geschikte wateren in het gebied bevinden, is de verwachting dat de soort zich hier verder uit zal breiden.

COTTESSEN

Sinds enkele jaren worden er hier sporadisch waarnemingen gedaan van de soort. Het betreft een historische vindplaats. Er zijn weleens larven gevonden en tijdens een avondbezoek is een adult dier op een landweg gevonden. Het was lang onduidelijk of de soort hier nog wel voorkwam, maar de laatste jaren lijkt de vroedmeesterpad hier weer langzaam in aantal toe te nemen.

GEELBUIKVUURPAD

Een actueel beeld van de leefgebieden van de geelbuikvuurpad in Limburg is weergegeven in figuur 2. De geelbuikvuurpad werd tot en met 2015 jaarlijks gemonitord in alle leefgebieden. Hierbij werden jaarlijks drie telrondes uitgevoerd. (Sub)adulte geelbuikvuurpadden worden op zicht geteld door rustig langs de watertjes te lopen. Door de uitvoering van herintroductieprojecten is het aantal leefgebieden sinds 2000 toegenomen van 5 naar 16.

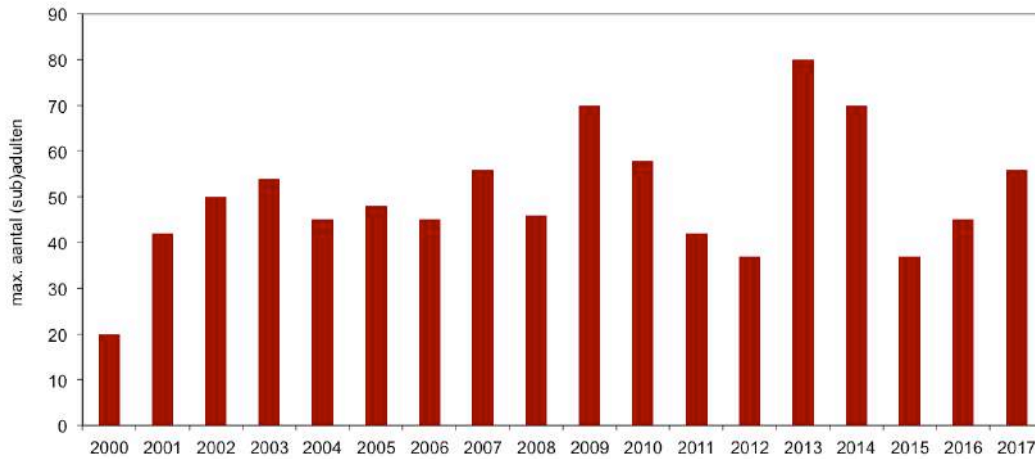
Figuur 2. Begrenzing van de leefgebieden van de Geelbuikvuurpad (16) op basis van het voorkomen van de soort in de periode 2001-2017. 1 't Rooth, 2 Julianagroeven, 3 Gerendal, 4 Berghofweide, 5 Wahlwiller, 6 Groeve Blom, 7 Meertensgroeven, 8 Curfsgroeven, 9 Lange Akkers, 10 Voetbalveld, 11 Stokhem, 12 Wolfhaag, 13 Cottessen, 14 Putberg/Keerbergen, 15 Vijlen, 16 Eckelrade/Savelsbos. In de gebieden 17 Noorbeek/Eijs en 18 Landsrade/Heijenrath, vindt momenteel een habitatbeoordeling van historische leefgebieden plaats. De blauwe stippen geven historische vindplaatsen weer (Van Nieuwenhoven-Sunier et al., 1965).

Vanaf 2016 past jaarlijks onderzoek in al deze leefgebieden helaas niet meer binnen het NEM budget. Daarom is besloten om jaarlijks de helft van het aantal leefgebieden te onderzoeken (de herintroductiegebieden vanaf 2014 zitten hier overigens niet bij).

GROEVE 't Rooth

In 2017 is tijdens een van de telrondes een maximum van 56 (sub)adulte dieren geteld. Dit is iets meer dan in de voorgaande twee jaren is waargenomen. In de groeve zijn de laatste twee jaren geen specifieke beheermaatregelen uitgevoerd voor de geelbuikvuurpad. Dit, in combinatie met een droog jaar, heeft ervoor gezorgd dat voortplantingssucces van de geelbuikvuurpad de afgelopen jaren erg laag was. Mogelijk zal dit in 2018 al zichtbaar zijn tijdens de tellingen. De huidige aanwezige dynamiek komt van wilde zwijnen die veelvuldig in de groeve komen om er te foerageren en te zoelen. In natte jaren zullen de nu drooggevallen

wateren zich weer vullen en in een pionierssituatie bevinden wat uitstekend is voor de geelbuikvuurpad. In het achterste deel van de groeve is de dynamiek verdwenen omdat er geen mergelwinning meer plaatsvindt. Het is wenselijk dit deel voor onze zeldzame amfibieën in te richten. Hoe dit het best kan gebeuren moet verder onderzocht worden. Momenteel heeft er zich wel een grote ondiepe plas gevormd.

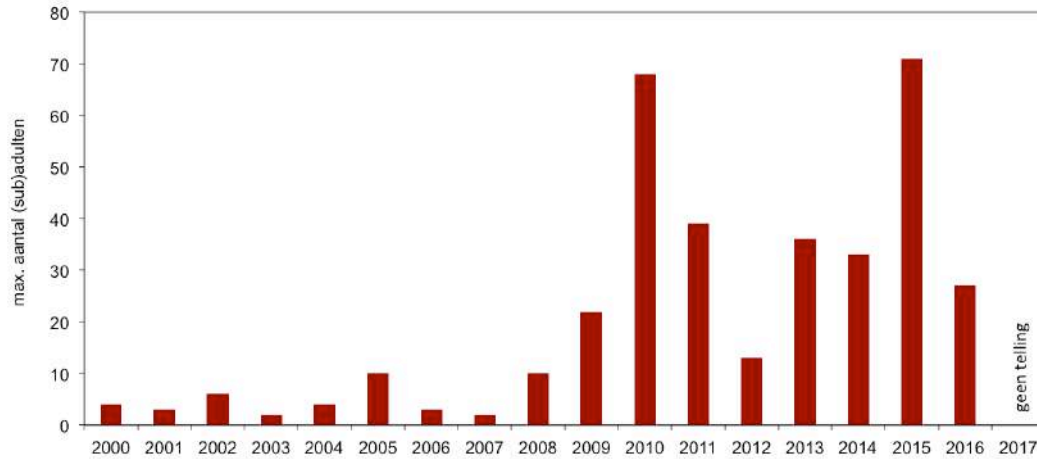

Groeve 't Rooth na het stoppen van de mergelwinning. Momenteel zijn de steilkanten afgevlakt maar hoe wordt het verder ingericht? Hier liggen uitstekende kansen voor de ontwikkeling van optimaal habitat voor zowel de geelbuikvuurpad als de vroedmeesterpad.

GERENDAL

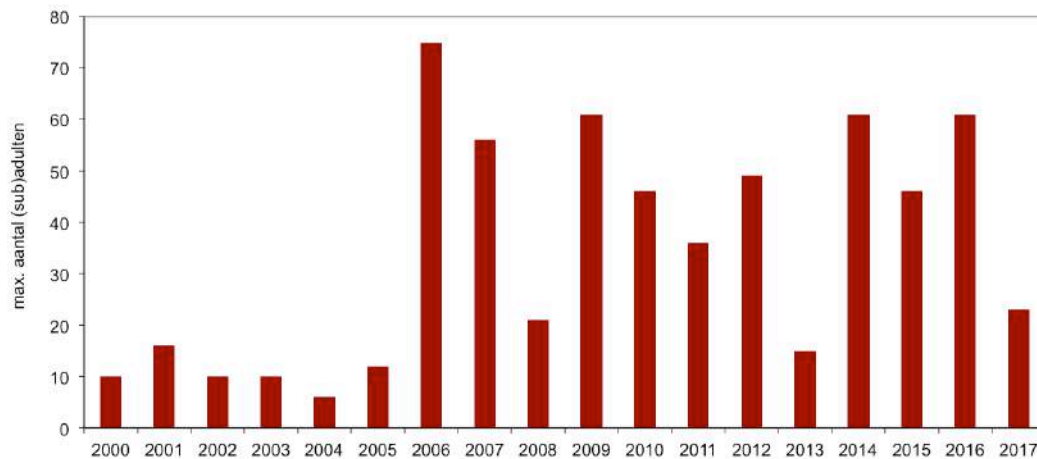
De geelbuikvuurpad heeft in het Gerendal sinds 2010 een aanzienlijke toename van de populatie laten zien. Momenteel komt de soort verspreid over het gehele gebied voor. In 2017 lagen ook hier veel wateren droog wat invloed gehad zal hebben op het voortplantingssucces. De soort heeft snel gereageerd op de aanleg van een nieuw watertje aan de uiterste zuidoostkant van het gebied. Hier waren al snel adulten aanwezig. Gezien vanaf dit watertje is het nog maar een kilometer naar de meer oostelijk gelegen Berghofweide, waar ook

geelbuikvuurpadden voorkomen. Geelbuikvuurpadden hebben een beter dispersie vermogen dan bijvoorbeeld vroedmeesterpadden waardoor het wellicht mogelijk is om deze twee leefgebieden met elkaar in verbinding te brengen. De aanleg van enkele wateren in het tussenliggende landbouwgebied zou hierbij zeker helpen.

WAHLWILLER

Het aantal waargenomen dieren (maximaal 23 exemplaren tijdens een telronde) was relatief beperkt, vergeleken met voorgaande jaren. Door het uitblijven van neerslag stonden veel watertjes droog wat de lage aantallen verklaart. In het gebied zijn de laatste jaren meerdere kleine betonnen bakjes geplaatst. Bij twee belangrijke watertjes is het prikkeldraad verwijderd waardoor koeien nu lisdodde en andere waterplanten kunnen wegvreten. Een simpele beheeringreep die ervoor zorgt dat er minder aanvullend beheer nodig is.

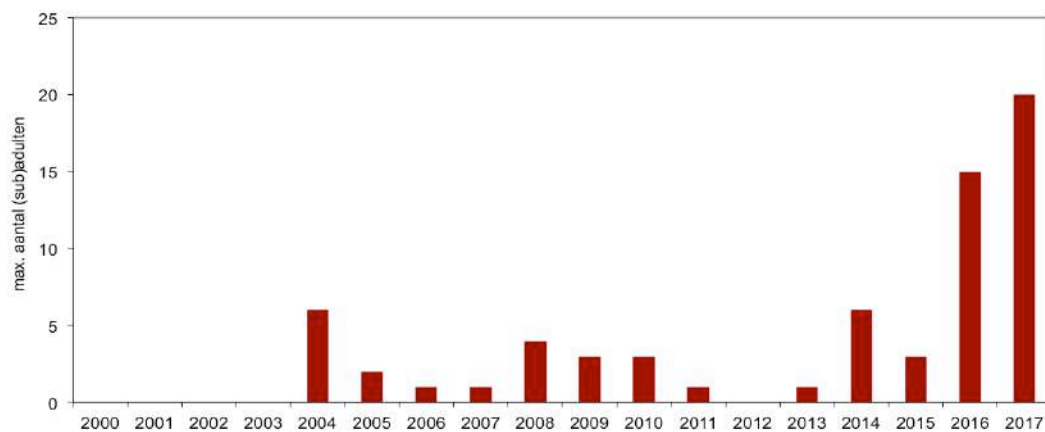

Een voorbeeld van een klein watertje waar geelbuikvuurpad zich succesvol in voortplant is te zien op bovenstaande foto. Het is een rechthoekige plastic bakje met een waterdiepte van maximaal tien centimeter waar geelbuikvuurpadden zich regelmatig voortplanten.

JULIANAGROEVE

Het gaat goed met de geelbuikvuurpad in de Julianagroeven. Ondanks het droge jaar 2017 werden er relatief hoge aantallen geelbuikvuurpadden aangetroffen: maximaal 20 exemplaren zijn geteld tijdens een telronde. Aan het begin van de monitoring in 2017 was de groeve aan het verrijgen met grassen en brandnetels. Later dat jaar heeft een kudde schapen de vegetatie kort gegraasd. De toename is mede een gevolg van het herintroductieprogramma in en rond het Savelsbos en de Wolfskop. In de volgende nieuwsbrief wordt hier dieper op ingegaan.

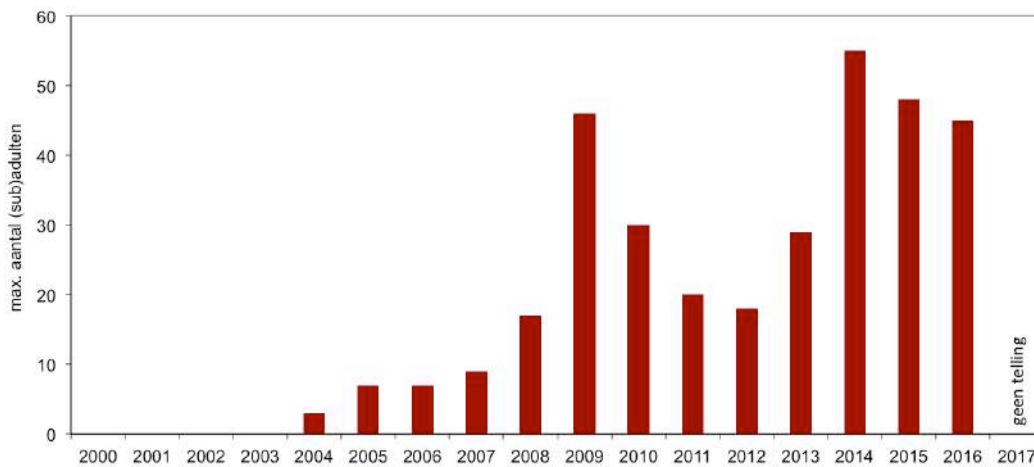

Door de leden van de VTN Cadier en Keer is er ook in 2017 weer hard gewerkt aan habitatbeheer in de Julianagroeve. Mede hierdoor waren er in 2017 diverse geschikte watertjes voor de geelbuikvuurpad in de groeve aanwezig.

BERGHOFWEIDE

De soort komt van oorsprong voor aan de noordzijde van dit droogdal. Sinds 2008 zijn er wateren aangelegd aan de zuidzijde en adulte dieren bleken in 2009 al snel aanwezig. In 2016 is een nieuwe betonpoel aangelegd aan de noordzijde van het gebied. Een nuttige maatregel want de overige wateren in dit deelgebied waren te veel aan het overgroeien. Momenteel zijn de wateren aan de zuidzijde minder geschikt aan het worden waardoor het weer wenselijk is deze wateren op korte termijn terug te brengen naar een pionier situatie.

CURFSGROEVE

Ondanks het droge jaar zijn er relatief veel (sub)adulten geelbuikvuurpadden waargenomen. Het hoogste aantal, 33 (sub)adulten, werd geteld op 9 juli 2017. Door het droge voorjaar van 2017 stond voor die tijd de gehele Curfsgroeve droog. Zowel in 2016 als in 2017 was er sprake van een marginale voortplanting die vooral een gevolg was van de droogte. In de zuidwesthoek van de groeve is in 2017 watercrassula gevonden. Dit is een invasief exotische waterplant die in staat is in korte tijd wateren volledig te overgroeien. Het Limburgs Landschap was al op de hoogte van het voorkomen van deze waterplant en zal deze dit jaar bestrijden.

MEERTENSGROEVE

In de Meertensgroeve is in 2017 veel verbeterd aan het landhabitat voor geelbuikvuurpad en vroedmeesterpad. Door omstandigheden kon er in 2016 en 2017 echter niet worden gewerkt aan habitatbeheer van de voortplantingswateren. Daardoor zijn veel wateren overgroeid geraakt en begroeid met onder andere lisdodde. Wellicht helpt het uitzetten van Kuene Kuene varkens (zoals dat in Groeve Blom gedaan is) om overgroei van wateren beter te voorkomen. In het vroege voorjaar van 2018 zijn er door Limburgs Landschap beheersmaatregelen aan de voortplantingswateren gepland. De ervaring leert dat de geelbuikvuurpad hier altijd zeer positief op reageert.

LANGE AKKER

In 2017 lagen alle wateren droog met uitzondering van een grote poel met een permanente waterstand die is overgroeid met kroos. De omstandigheden om geelbuikvuurpadden waar te nemen waren in 2017 dan ook slecht. Toch is er nog een adulte geelbuikvuurpad gevonden in een laagte in een regenwaterbuffer. In een natter jaar heeft geelbuikvuurpad in dit gebied meer mogelijkheden voor voortplanting. De vroedmeesterpad is in dit gebied nog niet aangetroffen maar de kroospoel is in potentie wel geschikt voor de soort.

VOETBALVELD

Bij het voetbalveld werden in het voorjaar van 2017 maar liefst 10 tot 15 (sub)adulte geelbuikvuurpadden waargenomen. Eind september 2017 werden er ook larven en juvenielen gevonden in twee poelen. Door verruiging langs de oevers met kruiden en braam kunnen deze wateren niet meer goed opwarmen. Het verdient aanbeveling om de ruigtevegetatie deels langs de oevers te verwijderen. Bijzonder is dat dit kleine gebiedje op natuurlijke wijze is gekoloniseerd vanuit de Meertensgroeve en dat er nu ook natuurlijke reproductie is vastgesteld.

SAVELSBOS

In het Savelsbos is in 2014 gestart met de herintroductie van geelbuikvuurpad. Mede dankzij de zeer enthousiaste vrijwilligers is er in het Savelsbos in 2016 op maar liefst acht dagen een monitoringronde uitgevoerd. Tot begin augustus werden bij elke ronde tussen de 10 en 14 (sub)adulte geelbuikvuurpadden geteld. Ook in het Savelsbos was in 2016 sprake van natuurlijke voortplanting. Halverwege juli werden enkele eiklompjes en tientallen larven waargenomen (aantallen niet nader gespecificeerd). Een deel van deze juvenielen is afkomstig van het nog lopende herintroductieprogramma, maar in 2016 is ook op twee momenten natuurlijke reproductie vastgesteld. De tellingen leverden op 1 augustus een aantal van circa 50 juveniele geelbuikvuurpadden op. In 2017 is er wederom natuurlijke reproductie vastgesteld. Nu in een van de regenplassen op de onverharde Dorrenweg. Waar we op gehoopt hadden is nu werkelijkheid. De soort wordt op diverse locaties langs en op de Dorrenweg door wandelaars aangetroffen. Dit leidt tot enthousiaste reacties van mensen. De klap op de vuurpijl was hierbij de waarneming van Huub Gilissen van larven en juvenielen in een regenplas. Huub is een fanatieke waarnemer langs deze wandelroute en

trof er op 3 september 2017 een 15tal larven en juvenielen aan in een regenplas ca 800 meter ten westen van de Wolfskop (zie foto).

COTTESSEN

In Cottessen is in 2014 gestart met de herintroductie van geelbuikvuurpad. Na twee jaren met waarnemingen van meer dan 10 (sub)adulten op één dag, konden er in 2016 op één dag maximaal slechts drie (sub)adulte geelbuikvuurpadden worden waargenomen. De reden voor dit beperkte aantal is onduidelijk. Ondanks het lage aantal waarnemingen, is er in 2016 wel natuurlijke voortplanting vastgesteld in Cottessen. Op 26 juli werden circa 10 eieren geteld. In 2016 doken onverwacht enkele geelbuikvuurpadden op bij Hoeve ten Bosch, op een boerengolfterrein in Cottessen. De locatie ligt in vogelvlucht op ca 400 meter afstand van het uitzetgebied. Door IKL zijn hier enkele jaren eerder betonnen bakken ingegraven en stapelmuren gemaakt. De geelbuikvuurpad heeft die dus snel uit eigen beweging weten te vinden. Verspreid over het gebied zijn in 2017 waarnemingen van (sub)adulte geelbuiken doorgegeven, onder meer op divers plaatsen in het terrein van Harrie Huiben. Hier plantte de geelbuikvuurpad zich ook in 2017 weer met succes voort, zij het nog op beperkte schaal.

PUTBERG/KEVERBERG

Op de Putberg is in 2013 gestart met de herintroductie van geelbuikvuurpad. In 2016 werden maximaal 20 (sub)adulte geelbuikvuurpadden op één dag waargenomen. Ook werd er natuurlijke voortplanting vastgesteld. In de verschillende wateren rondom de boerderij werden 29 juvenielen gevonden. Omdat dit herintroductieproject in 2016 nog niet was afgesloten, is het aannemelijk dat de meeste juvenielen hiervan afkomstig zijn. In 2016 werd er gelukkig ook natuurlijke reproductie vastgesteld. De populatieontwikkeling op de Putberg vertoont sinds de start van de herintroductie een stijgende lijn in het aantal waargenomen (sub)adulte geelbuikvuurpadden. In 2017 worden er verspreid over het gebied tussen de Putberg en de bronpoel bij de Putbeek waarnemingen van (sub)adulte geelbuiken gemeld. De hoogste aantallen, circa 15 dieren op een avond, waarbij het onder meer om drie amplexen ging, zijn gevonden rondom de boerderij van Frans Abels. Hier plantte de geelbuikvuurpad zich ook in 2017 weer met succes voort. Dat gebeurde tot onze aangename verrassing ook in het permanent drassige weiland, bij de regenwaterbuffer en de bronpoel bij de Putbeek. Ook hier werden geelbuikvuurpadlarven waargenomen. De geelbuikvuurpad heeft dit gebied uit eigen beweging gekoloniseerd. Het is mooi om te zien dat dit gebied ook goede kansen biedt voor natuurlijke reproductie.

STOKHEM

In het leefgebied Stokhem is in 2016 voor het eerst monitoring uitgevoerd. De herintroducties in dit gebied zijn gestart in 2016 en lopen minstens door tot en met 2019. Het aantal waargenomen geelbuikvuurpadden in 2016 bleef beperkt tot slechts 5 juvenielen op twee locaties. Opvallend was het grote aantal droogstaande karresporen tijdens de veldbezoeken.

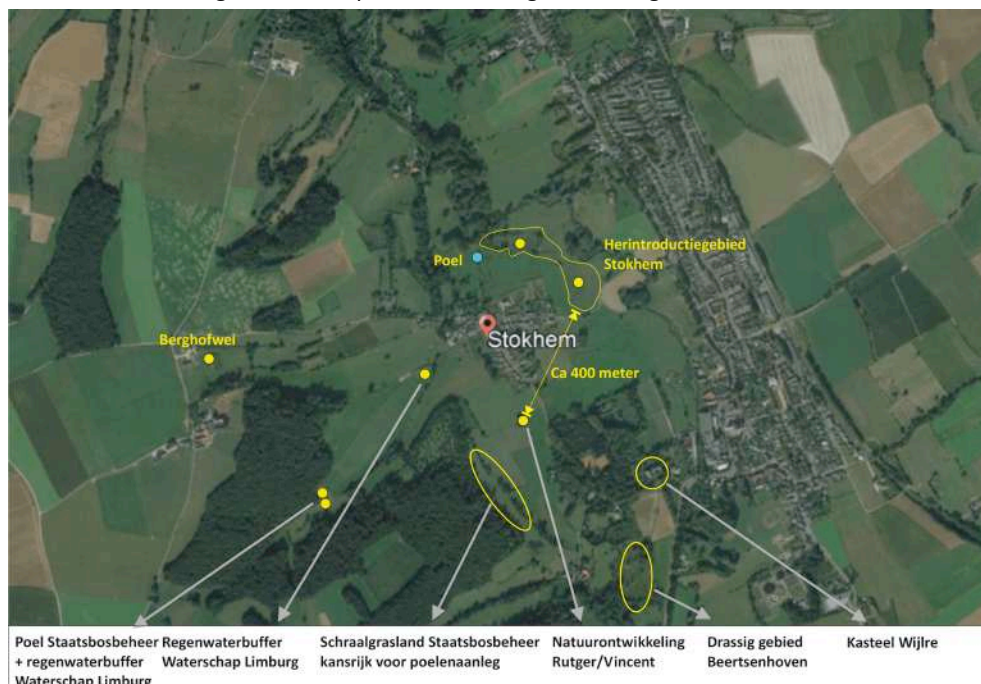

Overzicht van de locaties waar in mei 2015 voortplantingswateren voor de geelbuikvuurpad zijn ontwikkeld. In totaal gaat het om 20 locaties. Op de locaties die zijn weergegeven door een rode stip zijn 2016 en 2017 larven en juvenielen van de geelbuikvuurpad uitgezet.

Aanleg van voortplantingswateren in het nieuwe leefgebied Stokhem op 27 mei 2015 (foto's links) en op de situatie op 14 juni 2016. Alle aangelegde wateren bleken zeer goed waterhoudend. In het droge voorjaar van 2017 stonden veel wateren echter gedurende lange tijd droog.

De waterhoudendheid vormde in de droge zomer van 2016 een probleem. In de droogste periode stond er nergens meer water. Het gebied is pas in de nazomer van 2015 heringericht en de toekomst moet uitwijzen of de waterstanden ook daadwerkelijk in overeenstemming zijn met de voorspellingen. In 2017 zijn wederom juveniele geelbuikvuurpadden uitgezet en kwamen meldingen binnen van de aanwezigheid van (sub)adulte geelbuikvuurpadden in het natuurgebiedje van Rutger Gerritsen en Vincent Gustings, dat op een afstand van ca 400 meter van het herintroductiegebied in Stokhem ligt (zie onderstaande figuren). Het gebied van Vincent en Rutger vormt als het ware een brug tussen Stokhem en de deelleefgebieden van Staatsbosbeheer en de Berghofweide. Het is een uitdaging om in de toekomst op zoek te gaan naar kansrijke locaties voor de aanleg van habitat van de geelbuikvuurpad om de drie genoemde gebieden robuuster met elkaar te verbinden.

Overzicht van de locaties waarvan het voorkomen van de geelbuikvuurpad tussen Stokhem en Berghofweide bekend is (gele stippen) en kansrijke gebieden voor de ontwikkeling van leefgebied (gele cirkels). Op de langere termijn kan hier worden gewerkt aan de ontwikkeling van een groot aaneengesloten leefgebied.

VIJLEN

Herintroductie van de geelbuikvuurpad in Vijlen heeft plaatsgevonden in een natuurontwikkelingsgebied ten zuidoosten van Vijlen. Ark Natuurontwikkeling heeft hier samen met Natuurmonumenten gewerkt aan een natuurontwikkelingsproject. Het doel van het project is om diverse versnipperde percelen door middel van het verwerven van tussenliggende landbouwpercelen aaneen te sluiten tot één aaneengesloten natuurgebied. Alle overbodige rasters en andere onnatuurlijke elementen zijn hier verwijderd en omgevormd tot een grote integrale begrazingseenheid. Bovenloopjes van beken zijn hersteld en voormalige drainages in enkele brongraslanden zijn verwijderd waardoor het water lokaal weer direct tot aan het maaiveld staat (zie onderstaande foto's). Bezoekers kunnen vrij door het gebied lopen en alle uithoeken ontdekken. Rode geuzen gaan gedurende het hele jaar in het gebied grazen. Er zijn in het vroege voorjaar van 2016 een tiental karresporen en grote laagtes gegraven (zie foto's). In het leefgebied Vijlen zijn begin mei 2017 in totaal 80 jonge subadulte geelbuikvuurpadden verspreid over het leefgebied uitgezet. De herintroductie loopt minstens door tot en met 2019.

Impressie van drie van de negen kleine oppervlaktewateren ontwikkeld op het terrein van Natuurmonumenten. Door het verwijderen van de drainages is dit voormalige brongrasland hersteld en kwelt het oppervlaktewater hier weer op tot aan het maaiveld. Meer dan 90% van alle in 2016 aangelegde laagtes en kleine wateren bleek tijdens de eerste monitoringronde in 2017 waterhoudend. In sommige wateren werd zelfs al meteen massale eiafzet door de bruine kikker vastgesteld.

Direct en zuiden van het terrein van Natuurmonumenten is in het droogdal dat onderdeel uitmaakt van het natuurontwikkelingsgebied een vijftal grote laagtes ontwikkeld. Regenwater dat na zomerse stortbuien over de nabijgelegen onverharde weg naar een regenwaterbuffer van het Waterschap werd geleid, stroomt nu deels door het droogdal. Op deze wijze worden de laagtes in de zomer regelmatig van water voorzien en ontstaan dynamische wateren waar de geelbuikvuurpad zich van nature in thuis voelt.

WOLFHAAG

In Wolfhaag is in 2013 gestart met de herintroductie van geelbuikvuurpad. In dat jaar zijn maximaal drie (sub)adulte geelbuikvuurpadden waargenomen, gevolgd door vier in 2015. In 2016 werd echter gedurende de monitoring geen enkele geelbuikvuurpad waargenomen. Het gebied Wolfhaag wordt beheerd door Ark Natuurontwikkeling door middel van een zeer extensieve begrazing. Hierdoor is het zoeken naar geelbuikvuurpadden veel lastiger dan in de overige leefgebieden. Het gegeven dat er in 2016 geen waarnemingen zijn gedaan betekent dus niet dat er ook echt geen dieren meer aanwezig zijn. Dit bleek ook in 2017, toen twee roepende adulte mannetjes werden aangetroffen in een regenwaterbuffer van het Waterschap Limburg, ten zuidwesten van kasteel Vaalsbroek. Deze buffer maakt onderdeel uit van het nieuwe leefgebied Wolfhaag. In de buffer treed kwel op zodat er sprake is van een permanent drassige hoek met mannagras. Daarnaast loopt de bovenloop van de Zieversbeek dwars door deze regenwaterbuffer heen, zodat er sprake is van de permanente aanwezigheid van water.

HABITGESCHIKTHEIDSTUDIE 2018

In december 2017 heeft de provincie Limburg Natuurbalans de opdracht gegeven voor de uitvoering van een habitatgeschiktheidsstudie in een aantal historische leefgebieden van de geelbuikvuurpad in Limburg. Deze studie zal zich in ieder geval richten op de kansen in een aantal voormalige verspreidingskernen van de soort in de omgeving van Eijs/Noorbeek en Landsrade/Heijenrath (zie figuur 2). De geelbuikvuurpad kwam hier in het verleden op meerdere locaties voor. Onderzocht wordt wat voor locaties dit waren en of deze leefgebieden in de toekomst kunnen worden hersteld. Ook andere historische leefgebieden en verspreidingskernen hebben onze aandacht. Tips en suggesties hiervoor van de leden van het Platform stellen we zeer op prijs. Een toelichting op het project volgt op de volgende Platformdag.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van het Platform Geelbuikvuurpad en Vroedmeesterpad in Limburg. Het Platform bestaat uit een enthousiaste groep vrijwilligers, beleidsmakers, natuurbeschermingsorganisaties, particuliere terreineigenaren, bedrijven en natuuronderzoekers, die een bijdrage kunnen en willen leveren aan het herstel en duurzaam behoud van leefgebieden van de geelbuikvuurpad en de vroedmeesterpad in Limburg. Het Platform is opgericht in 2000 op initiatief van de Provincie Limburg.

De coördinatie van het Platform vindt plaats door Ecologisch Adviesbureau Natuurbalans Limes Divergens BV, Stichting RAVON en de Stichting IKL. Deze Nieuwsbrief is uitgebracht in het kader van het project “Vrijwilligersnetwerken Soortenbescherming”.

Redactie nieuwsbrieven: B. Crombaghs, E. Goverse en R. Geraeds

Redactieadres: Natuurbalans Limes Divergens BV en Stichting RAVON
Crombaghs@natuurbalans.nl
E.Goverse@ravon.nl

Heeft u vragen of suggesties naar aanleiding van deze nieuwsbrief, dan kunt u contact opnemen met de redactie. De activiteiten van het Platform Geelbuikvuurpad en Vroedmeesterpad werden mede mogelijk gemaakt dankzij de ondersteuning van de Provincie Limburg, Stichting IKL, de Nationale Postcode Loterij en diverse gemeenten.

provincie limburg

RAVON